

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Įmonės biudžeto valdymas	

Anotacija
Studijuodami dalyką „Įmonės biudžeto valdymas“, studentai įgys teorinių ir praktinių valdymo apskaitos srities, susijusios su įmonės biudžetų parengimu, vykdymo kontrole bei veiklos vertinimu, žinių; bus ugdomi gebėjimai analizuoti, planuoti, kontroliuoti, vertinti organizacijos veiklą bei savarankiškai formuoti ir valdyti biudžetų parengimo, jų vykdymo kontrolės ir atsakomybės apskaitos sistemas. Dalyko studijų metu bus nagrinėjama, kaip parengti veiklos, investicinį ir finansinį biudžetus; kaip vykdyti jų kontrolę atliekant nuokrypių analizę; kaip suformuoti atsakomybės apskaitos ir atskaitomybės sistemą bei kiti su įmonės veiklos planavimu ir kontrole susiję klausimai.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Daiva Tamulevičienė Kitas (-i):	Ekonomikos ir verslo administravimo fakultetas Apskaitos ir audito katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Privalomas

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Rudens (5) semestras	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Apskaitos pagrindai, Išlaidų apskaita ir valdymas	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos
<p>Dalyko tikslas yra pateikti teorines ir praktines apskaitos sritis, skirtas įmonės biudžetams parengti, jų vykdymui kontroliuoti bei veiklai vertinti, žinias bei ugdyti studentų gebėjimus analizuoti, planuoti, kontroliuoti, vertinti organizacijos veiklą bei savarankiškai formuoti ir valdyti biudžetų parengimo, jų vykdymo kontrolės ir atsakomybės apskaitos sistemas.</p> <p><i>Bendrosios kompetencijos ir studijų programos siekiniai:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1.1. Gebės efektyviai bendrauti raštu ir žodžiu, perteikti apskaitos ir finansų srities žinias specialistams ir ne specialistams, vadovaudamiesi profesine etika ir pilietiškumu.2.2. Demonstruos kūrybinio mąstymo gebėjimus, gebės priimti inovatyvius sprendimus. <p><i>Dalykinės kompetencijos ir studijų programos siekiniai:</i></p> <ol style="list-style-type: none">3.1. Bus įgijęs fundamentinių ir taikomųjų finansų bei apskaitos srities žinių, žinos klasikines ir modernias apskaitos teorijas, taikys jas tarpdisciplininėse studijose, tvarkydamas mokesčių apskaitą, vykdydamas peržiūras ir valdydamas finansus.3.3. Žinos ir gebės taikyti ekonominių ir statistinių duomenų rinkimo, sisteminimo ir analizės metodus, gebės sudaryti įvairias ataskaitas, atsižvelgdamas į įvairių apskaitos rūšių funkcijas, bendrą organizacijos apskaitos politiką, informacines technologijas bei apskaitos informacijos teikimo išoriniams ir vidiniams vartotojams reikalavimus ir būdus.4.2. Gebės analizuoti ir vertinti įvairius ekonominius bei socialinius procesus, organizacijų elgseną ir jų aplinką, interpretuoti teisės aktus ir juos taikyti įvairių ataskaitų sudarymui, organizacijų valdymo bei profesinės veiklos problemų sprendimui.

5.3. Gebės analizuoti, vertinti ir prognozuoti organizacijos rodiklius, nustatyti apskaitos tvarkymo ir finansų valdymo problemas, pasirinkdamas kompleksines technologines, organizacines ir metodines priemones, taikydamas sisteminį ir globalų požiūrį, formuluoti išvadas, apibendrinimus, pasiūlymus.

Studijų programos studijų siekiniai	Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
1.1.	Bus pasirengę perteikti įmonės biudžetuose, jų vykdymo kontrolės ir veiklos vertinimo ataskaitose pateiktus rodiklius ir rezultatus apskaitos (finansų) srities specialistams ir ne specialistams.	Ataskaitų rezultatų interpretavimas ir komentavimas	Tarpinis atsiskaitymas Egzaminas
2.2.	Demonstruos kūrybinio mąstymo gebėjimus parenkant tinkamus biudžetų ir jų vykdymo kontrolės modelius; formuojant įvairias vidines ataskaitas, atvaizduojančias įmonės biudžetų rodiklius, jų vykdymo kontrolės ir veiklos vertinimo rezultatus	Praktinių užduočių sprendimas, ataskaitų kūrimas, atvejo analizė.	Tarpinis atsiskaitymas Egzaminas
3.1	Žinos planavimo, biudžetų parengimo ir kontrolės vietą įmonės valdymo sprendimų priėmimo sistemoje. Žinos tradicinių ir netradicinių biudžetų rūšis, jų taikymo galimybes ir principus.	Paskaitos, darbas su moksline literatūra ir šaltiniais, diskusijos, užduočių sprendimas, užduočių virtualioje mokymosi aplinkoje atlikimas, apverstos klasės metodas.	Tarpinis atsiskaitymas Egzaminas Vertinamosios savikontrolės užduotys VMA
3.3.	Žinos ir gebės taikyti ekonominių ir statistinių duomenų rinkimo, sisteminimo ir analizės metodus, reikalingus rengiant veiklos, investicinį ir finansinį biudžetus, atliekant jų vykdymo kontrolę. Gebės sudaryti įvairias vidines ataskaitas, atsižvelgiant į vidaus vartotojų reikalavimus	Paskaitos, seminarai, darbas su moksline literatūra ir šaltiniais, ataskaitų kūrimas, užduočių sprendimas, užduočių virtualioje mokymosi aplinkoje atlikimas, individualus darbas, statistiniai skaičiavimai, modeliavimas.	Tarpinis atsiskaitymas Egzaminas Vertinamosios savikontrolės užduotys VMA
4.2.	Gebės parinkti ir taikyti biudžetų vykdymo kontrolės procedūras, atlikti nuokrypių	Paskaitos, seminarai, ataskaitų kūrimas, užduočių sprendimas, užduočių virtualioje mokymosi aplinkoje	Tarpinis atsiskaitymas Egzaminas Vertinamosios savikontrolės užduotys VMA

	analizę bei vertinti gautus rezultatus	atlikimas, individualus darbas, atvejo analizė.	
5.3.	Gebės prognozuoti įmonės pagrindinę, finansinę ir investicinę veiklą bei parengti atitinkamus biudžetus. Gebės formuoti ir valdyti įmonės biudžetų, jų vykdymo kontrolės ir atsakomybės apskaitos sistemas.	Paskaitos, seminarai, darbas su moksline literatūra ir šaltiniais, užduočių sprendimas, užduočių virtualioje mokymosi aplinkoje atlikimas, individualus darbas.	Tarpinis atsiskaitymas Egzaminas Vertinamosios savikontrolės užduotys VMA

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Įmonės planų ir biudžetų sistema. Planavimo, organizavimo ir kontrolės vieta valdymo sistemoje. Biudžetų esmė ir jų vaidmuo įmonės veiklos planavimo ir kontrolės procese. Biudžetų parengimo tikslai, principai ir sudarymo etapai. Biudžetų funkcijos ir savybės. Biudžetų rūšys.	2						2	8	Literatūros studijavimas
2. Veiklos biudžeto parengimas. Įmonės pagrindinio biudžeto sandara. Pardavimo pajamų prognozavimo metodai. Pardavimo ir gamybos biudžetų parengimas. Tiesioginių žaliavų poreikio, įsigijimo, sunaudojimo ir likučių laikotarpio pabaigai biudžetų parengimas. Tiesioginio darbo, pridėtinių išlaidų, pagamintos produkcijos savikainos, parduotos produkcijos savikainos, pardavimo ir administracinių išlaidų biudžeto, prognozinės pajamų ataskaitos parengimas.	4		2				6	10	Praktinių užduočių sprendimas Savikontrolės užduočių VMA atlikimas
3. Investicijų biudžeto parengimas. Investicinių sprendimų priėmimas. Paprastieji ir diskontiniai investicijų įvertinimo metodai. Investicijų biudžeto esmė, tipai, parengimo procesas. Investicinio biudžeto peržiūrėjimas. Rizikos vertinimas. Infliacijos įtakos vertinimas.	2		2				4	8	Praktinių užduočių sprendimas Savikontrolės užduočių VMA atlikimas
4. Finansinis prognozavimas ir finansinio biudžeto parengimas. Pinigų įplaukų ir pinigų išmokų prognozavimas. Pinigų biudžeto parengimas. Prognozinės finansinės atskaitomybės parengimas. Prognozinės pelno (nuostolių) ataskaitos, balanso, pinigų srautų ataskaitos (tiesioginiu ir netiesioginiu būdais) bei	6		4				10	10	Praktinių užduočių sprendimas Savikontrolės užduočių VMA atlikimas

nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos paruošimo principai.									Prognozinių finansinių ataskaitų rengimas
Tarpinis atsiskaitymas už 1–4 temas	2						2	8	Medžiagos kartojimas
5. Netradiciniai (alternatyvūs) biudžetai: jų esmė, privalumai ir trūkumai, parengimo principai. Nuliniai biudžetai. Slenkantys biudžetai. Scenarijų planavimo biudžetai. Veiklomis grįsti biudžetai. Į rezultatus orientuoti biudžetai. Vadyba be biudžetų.	2		2				4	8	Literatūros studijavimas Praktinių užduočių rengimas Savikontrolės užduočių VMA atlikimas
6. Biudžeto vykdymo kontrolė. Kontrolės esmė, rūšys. Pirmojo, antrojo ir trečiojo lygio kontrolė. Lankstaus biudžeto parengimas. Veiklos vertinimas taikant nuokrypių analizę. Nuokrypių nuo normų skaičiavimas, analizė ir valdymas. Tiesioginių medžiagų sunaudojimo, tiesioginio darbo, pridėtinųjų išlaidų bei pelno nuokrypiai. Nuokrypių analizės metodikos taikymas įvairaus asortimento gaminių gamyboje. Finansinio biudžeto nuokrypių valdymas.	6		4				10	12	Praktinių užduočių sprendimas Ataskaitų rengimas ir pildymas, Savikontrolės užduočių VMA atlikimas
7. Atsakomybės apskaita ir atskaitomybė. Atsakomybės apskaitos esmė. Atsakomybės centrai ir jų rūšys. Atsakomybės centrų atskaitomybė. Atsakomybės centrų biudžetų parengimas, biudžetinių ir faktinių rodiklių palyginamoji analizė ir vertinimas. Išlaidų, pajamų, pelno ir investicinių centrų vertinimo instrumentai. Transferinių (vidinių) kainų numatymas	6		2				8	8	Situacijų analizė Ataskaitų rengimas ir pildymas
Socialinio partnerio paskaita	2						2		
Pasiruošimas egzaminui								10	Medžiagos kartojimas
Iš viso	32		16				48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Tarpinis atsiskaitymas	40 proc. (40 taškų)	Lapkričio mėn.	Atsiskaitymą sudaro teorinės ir praktinės užduotys, kurių metu patikrinamos studentų žinios ir gebėjimai parengti veiklos, investicinį ir finansinį biudžetą, gautus duomenis interpretuoti, vertinti ir atvaizduoti vidinės atskaitomybės ataskaitose. Puikiai: puikios žinios ir gebėjimai. Studentas pasiekė vertinimo lygmenį, t.y. sugeba pasirinkti tinkamus investicinių sprendimų priėmimo, finansinio modeliavimo ir prognozavimo metodus bei biudžetų parengimo modelius, juos pritaikyti analizuojamoje situacijoje, įvertinti gautus rezultatus ir atvaizduoti atitinkamose ataskaitose. Visos užduotys išspręstos be klaidų ir netikslumų. Labai gerai/gerai: žinios ir gebėjimai yra (labai) geri. Studentas sugeba parinkti ir pritaikyti tinkamus pagrindinio biudžeto parengimo metodus

			<p>ir modelius bei gautus rezultatus atvaizduoti vidinėse ataskaitose. Sprendžiant užduotis gali pasitaikyti neesminių klaidų ir netikslumų.</p> <p>Vidutiniškai: žinios ir gebėjimai vidutiniški. Studentas sugeba teisingai išspręsti apie 2/3 pateiktų užduočių.</p> <p>Patenkinamai /silpnai: žinios ir gebėjimai minimalūs. Studentas daro esminių klaidų pasirinkdamas sprendimo priėmimo būdą, analizuodamas gautus duomenis bei rengdamas vidines ataskaitas. Pasiektas tik žinių ir suvokimo lygmuo.</p> <p>Nepatenkinamai: netenkintini minimalūs reikalavimai. Studentas nesugeba pritaikyti jokių teorinių žinių praktinių užduočių sprendimo procese.</p>
Vertinamosios savikontrolės užduotys virtualioje mokymosi aplinkoje	20 proc. (20 taškų)	Semestro metu	<p>Puikiai: laiku, savarankiškai ir puikiai atlieka visas paskirtas savikontrolės užduotis.</p> <p>Labai gerai/gerai: laiku ir savarankiškai atlieka visas paskirtas savikontrolės užduotis, yra nedaug (neesminių) klaidų.</p> <p>Vidutiniškai: laiku ir savarankiškai atlieka daugiau kaip 2/3 paskirtų savikontrolės užduočių; sprendimuose pasitaiko klaidų ir netikslumų.</p> <p>Patenkinamai/silpnai: laiku atlieka daugiau kaip pusę paskirtų savikontrolės užduočių; daro daug (esminių) klaidų.</p> <p>Nepatenkinamai: atlieka mažiau nei pusę paskirtų savikontrolės užduočių ir daro daug (esminių) klaidų arba užduočių visai neatlieka.</p>
Egzaminas	40 proc. (40 taškų)	Sausio mėn.	<p>Egzaminą sudaro teorinės ir praktinės užduotys, kurių metu patikrinamos studentų žinios ir gebėjimai pritaikyti alternatyvius biudžetus, atlikti biudžetų vykdymo kontrolę, vertinti atsakomybės centrų veiklą, rezultatus atvaizduoti vidinės atskaitomybės ataskaitose.</p> <p>Puikiai: puikios žinios ir gebėjimai. Studentas pasiekė vertinimo lygmenį, t.y. sugeba pasirinkti tinkamus alternatyvius biudžetų parengimo metodus, biudžetų vykdymo kontrolės instrumentus, atsakomybės centrų vertinimo kriterijus, juos pritaikyti analizuojamoje situacijoje, įvertinti gautus rezultatus ir atvaizduoti juos atitinkamose ataskaitose. Visos užduotys išspręstos be klaidų ir netikslumų.</p> <p>Labai gerai/gerai: žinios ir gebėjimai yra (labai) geri. Studentas sugeba parinkti ir pritaikyti tinkamus metodus bei gautus rezultatus atvaizduoti vidinėse ataskaitose. Sprendžiant užduotis gali pasitaikyti neesminių klaidų ir netikslumų.</p> <p>Vidutiniškai: žinios ir gebėjimai vidutiniški. Studentas sugeba teisingai išspręsti apie 2/3 pateiktų užduočių.</p> <p>Patenkinamai /silpnai: žinios ir gebėjimai minimalūs. Studentas daro esminių klaidų pasirinkdamas sprendimo priėmimo būdą, analizuodamas gautus duomenis bei rengdamas vidines ataskaitas. Pasiektas tik žinių ir suvokimo lygmuo.</p> <p>Nepatenkinamai: netenkintini minimalūs reikalavimai. Studentas nesugeba pritaikyti jokių teorinių žinių praktinių užduočių sprendimo procese.</p>

Galutinis vertinimas			Galutinį vertinimą sudaro bendra taškų suma, surinkta tarpinio atsiskaitymo ir egzamino metu bei atliekant vertinamąsias savikontrolės užduotis virtualioje mokymosi aplinkoje. Puikiai: 95 ir daugiau taškų. Labai gerai: 85–94 taškai. Gerai: 75–84 taškai. Vidutiniškai: 65–74 taškai. Patenkinamai: 55–64 taškai. Silpnai: 45–54 taškai. Nepatenkinamai: mažiau nei 45 taškai.
Egzaminas eksternu	100 proc.		Egzaminą sudaro įvairaus sudėtingumo uždaro ir atviro testo teorinės ir praktinės užduotys. Egzaminu siekiama patikrinti, kaip studentai įsisavino 1–7 temų žinias, susijusias su įmonės biudžetų parengimo ir jų vykdymo kontrolės sistema bei įvertinti gebėjimus analizuoti, planuoti, kontroliuoti, vertinti organizacijos veiklą bei savarankiškai formuoti ir valdyti biudžetų parengimo, jų vykdymo kontrolės ir atsakomybės apskaitos sistemas. Puikiai: teisingai atsakyta 95–100 proc. klausimų. Labai gerai: teisingai atsakyta 85–94 proc. klausimų. Gerai: teisingai atsakyta 75–84 proc. klausimų. Vidutiniškai: teisingai atsakyta 65–74 proc. klausimų. Patenkinamai: teisingai atsakyta 55–64 proc. klausimų. Silpnai: teisingai atsakyta 45–54 proc. klausimų. Nepatenkinamai: teisingai atsakyta mažiau nei 45 proc. klausimų.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
D.Tamulevičienė, R.Subačienė	2013	Valdymo apskaita (3 skyrius)		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
J.K.Shim, J.G.Siegel, A.I.Shim	2012	Budgeting Basics and Beyond	4 th ed.	John Wiley & Sons, Incorporated https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/reader.action?docID=697749
Papildoma literatūra				
J.Mackevičius	2003	Valdymo apskaita. Konceptija, metodika, politika		Vilnius: TEV
V.Lakis, J.Mackevičius, L.Gaižauskas	2010	Valdymo apskaitos teorija ir praktika		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
G.Kalčinskas, V.Jagminas	2014	Buhalterinė vadybos ir kaštų (menedžmento) apskaita. I tomas. Informacija valdymo sprendimams priimti ir įmonių biudžetai		Vilnius: Pačiolis
S.M. Bragg	2017	Budgeting. A Comprehensive Guide	4 th ed.	Accounting Tools
B.Bogsnes, R.S. Kaplan	2016	Implementing Beyond Budgeting: Unlocking		John Wiley & Sons, Incorporated

		the Performance Potential		https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/reader.action?docID=4573542
--	--	---------------------------	--	---